

Félmillió kilométert futott autók

Ünnep, hiányzó mentőállomásokkal

Még negyvenhét mentőállomásra lenne szükség ahhoz, hogy az ország egész területén a hívástól számított 15 percen belül megérkezzen a mentőautó – jelentette ki Göbl Gábor, az

más távolsága miatt nem tartható. A mentőszolgálat idén 300 millió forint többletforrást kapott járműcserére, hatvan új Toyotát vásároltak. Göbl Gábor szerint ennél jóval többre lenne

Újságírói kérdésre a főigazgató elmondta, bár 11 millió kilométer került át betegszállító magánvállalkozásokhoz, ennek ellenére a mentőszolgálat feladatai is tíz százalékkal emel-

A mentősök szeretnék tizenöt percen belül eljutni a rászorulókhöz

HAVRAN ZOLTÁN FELVÉTELE

Országos Mentőszolgálat főigazgatója a szolgálat megalakulásának ötvenedik évfordulója alkalmából tartott sajtótájékoztatón. A főigazgató mégsem ezt tartja a legnagyobb gondnak, hanem azt, hogy a 107 huszonnégy órában üzemelő mentőállomás közül csak 64-ben dolgozik a nap minden órájában orvos, illetve főiskolai végzettségű mentőápoló a kocsikon. Jelenleg a sürgős hívások 72 százalékában érnek ki 15 percen belül a mentősök, de az országnak vannak olyan területei, ahol a negyedóra a mentőállom-

szükség, mivel a japán mentők nagy része ötszáz ezer (!) kilométernél többet futott. További 130 millió forint jutott idén fejlesztésre, így hatra csökkenthetett az alkalmatlan és huszonnégyre a korlátozottan alkalmas mentőállomások száma.

A 16 százalékos keresetnövekedés eredményeként 30 ezer forintra emelkedett a kivonuló mentősök bruttó átlagkeresete. Ez még mindig olyan alacsony, hogy hatszáz betöltetlen állást tartanak nyilván. Különösen nagy a szakemberhiány a fővárosban és Pest megyében.

kedtek. A magán-betegszállítókkal való szerződés kötés elsődleges célja az volt, hogy rövidüljön a nem sürgős eseteknél a várakozási idő. Ez még a fővárosban sem történt meg, a legrosszabbban ellátott területeken pedig még sem jelentek a vállalkozók.

Függőben van a Mentőkórháznak a MÁV-kórházba való telepítése, erre százmillió forintot különített el a minisztérium, ám a főigazgató tudomása szerint még nincs megegyezés a kórháztulajdonos közlekedési társasággal. (ÉÖ)

Nefrológiai napok
Veseelégtelenség
fájdalomcsillapító
gyógyszerekről

Hazánkban egyre több a súlyos vesebeteg, akiken igazán csak a veseátültetés segíthetne, de ennek hiányában életmentő a művesekezelés – hangzott el a Debreceni Orvostudományi Egyetemen szerdán kezdődött nefrológiai napokon. Egyik legújabb fajtája a vesét ért károsodásoknak, hogy a különböző fájdalomcsillapítókat évtizedek óta szedő emberekben súlyos veseelégtelenség alakul ki, hiszen ez a szerv választja ki a szervezet számára testidegen anyagokat. Ezeket krónikus fejfájásban szenvedő emberek szedik, akik így szerzik be a súlyosabb bajt. Az előrejelzés szerint Magyarországon így a jövőben fokozódik majd a veseelégtelenségben szenvedők száma, ugyanis nálunk csak rövid ideje liberalizálták sok fájdalomcsillapító beszerzését. E készítményeket recept nélkül adják, s erőteljesen reklámozzák is őket. S hiába hadarják el: hogy a mellékhatások vonatkozásában kérdezze meg kezelőorvosát, ma az orvosok többsége nincs tisztában azzal, mit jelent e gyógyszerek hosszú ideig történő szedése. Ha már kialakult a veseelégtelenség, csak a művesekezelés, a dialízis segíthet, amíg a beteg donorra talál és új vesét kaphat. Hazánkban egyébként ma ötven dializáló állomás működik, leg többjük magánvállalkozásban. A vendéglátó DOTE I. Számú Belgyógyászati Klinikáján 1996-ban épült korszerű, minden igényt kielégítő, az európai követelményeknek is megfelelő fekvőbeteg-ellátó működik, ahol 2500 vesebeteget kezelnek, akik közül 128-at csak a dialízis tart életben. (GÖZ)

Ellenőrizhetetlen hova kerül építési hulladék
Gát lesz a MOM sittjéből?

A Magyar Optikai Művek Csörsz utcai telephelyén hónapok óta folynak a bontási munkálatok. A beruházó Bajor Házépítő Kft. egy vidéki alvállalkozót bízott meg a veszélyes hulladékot tartalmazó közel 80 ezer köbméter építési törmelék elszállításával. Annyi bizonyos, hogy 1800 köbméter szennyezett talajt a gyöngyösi hulladéklerakóba szállítottak el. Lapunk többször kereste Kiss Ildikó alvállalkozót, illetve a cégvezető Sárközi Gyulát, sikertelenül. Megtutuk vizsgálni, hogy a Pest megyei Halásztelken a Duna árvízvédelmi gátján belül nagy mennyiségű sított raknak le. A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség kárelhárítási ügyeletének munkatársa a helyszínen harmadosztályú veszélyes hulladékot, például darabos aszfaltot is talált, ami az árvízterről könnyen a Dunába sodródhat. A Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság úgy tájékoztatta a környezetvédelmi fel-

ügyelőséget, hogy a területen töltésvédő gátat építenek. A sított szállítást végző alvállalkozótól sem a Bajor Házépítő Kft., sem pedig a környezetvédelmi felügyelőség nem kapott dokumentációt arról, hogy a MOM bontási hulladékát mely lerakóhelyekre, illetve bányákba szállították el. Sallai Gábor, a Halásztelki Polgármesteri Hivatal környezetvédelemmel foglalkozó munkatársa a Magyar Nemzetnek elmondta, ellenőrizhetetlen, milyen anyagokat helyeznek el az ártéren, ugyanis az alvállalkozó „alvállalkozói” egymásnak adják tovább a hírt arról, hogy ezen a területen törmelék és hulladéklerakás folyik. A vízügyi igazgatóságtól az önkormányzat azt a tájékoztatást kapta, hogy a területen figyelőszolgálatot állítanak fel, megakadályozandó az elszabadult „lerakókedvet”. Amíg nem rendelkeznek a szükséges engedélyekkel és hozzájárulásokkal, addig szünetel a síttelehelyezés. (tyápy)

Döntés az ürömi gáziszapról

Az Üröm Csókavár kőfejtőjében, a bányatalpon összegyűlt, erősen szennyezett csapadékvíz közvetlen veszélyt jelent a környezetre – hangzott el a környezetvédelmi tárcának az ürömi gáziszapszennyezés felszámolásáról tartott sajtótájékoztatóján. A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség ezért határozatában megtiltotta a Fővárosi Gázművek Rt.-nek a gázmassza további tárolását a területen, valamint elrendelte a 700–1400 köbméternyi csapadékvíz kiszivattyúzását és eltávolítását. A közvetlen veszélyt megszüntető kárelhárítás határ-

ideje 1998 június 30., ez ellen a részvénytársaság nem fellebbezhet. A kárelhárítást követi a hosszabb távú kármentesítés, melynek során dönteni kell a mintegy 60 ezer köbméter gáziszap ártalmatlanításáról, illetve elszállításáról. Ennek határideje 1999. december 31. Elhangzott: bár 1967–76 között nem volt olyan törvény érvényben, amely a gáziszapot környezetre ártalmasnak minősítette volna, ám a barlangok védelmét biztosító 1961-es rendelet, valamint az 1964-es, úgynevezett víztörvény kiemelten rendelkezett a karsztvizek védelméről. (ty. k.)

Az állam és az egyház elválasztásának egyik legfontosabb vonatkozása, hogy a hatalom nem szól bele a vallási közösségek életébe, de – a törvényi megfogalmazás szerint – „elismerve a magyarországi egyházaknak a nemzet életében és érdekében kifejtett évről-évről munkálkodását”, anyagiilag is segíti működésüket. Összeállításunkban azt próbáljuk feltérképezni, a felekezeteknek milyen bevételi forrásokból kell fedezniük a kiadási oldal egyes tételeit.

Csakúgy mint külföldön, a vallási közösségeket hazánkban is bizonyos adókedvezmények illetik meg. Mentessülnek például az általános forgalmi adó alól azok a beszerzések, amelyeket a hitéletre fordítható külföldi támogatásból Magyarországon finanszíroz az egyház. Ugyanakkor hazánkban az állami támogatásból az alapműködésre fordítható pénzek nagy részét valamilyen adó formájában vissza kell fizetniük, mert az egyházi alaptevékenységek elvégzése után nem igényelhető vissza az áfa.

Az egyházi bevételek egyik része költségvetési forrásból érkezik. Ennek mértéke azonban évről-évre vita tárgya, ezért az utóbbi időben megerősödött az a felfogás, hogy a támogatás ne a mindenkor kormány hozzáállásának függvénye legyen. Az elképzelést az egyházak üdvözlik is, ám szerintük a hosszú távra szóló konstrukciót úgy kell kidolgozni, hogy az valóban biztosítsa a szükséges anyagi hátteret. Különbséget kell azonban tenni a közszolgálati feladatokhoz – oktatás, szociális intézmények, közgyűjtemények – való hozzájárulás, és a hitélet támogatása között, hiszen a felekezetek az előbbi célokra fordított összegeket nem tekintik egyházfinanszírozásnak. Az új támogatási rendszerben az egyházak ugyanakkor sérelmezik, hogy például megszűnt a hitoktatási óradíjak fizetése, továbbá ezentűl az új beruházásokhoz

Kénytelenek a saját lábukra állni a felekezetek

Az egyházak gazdálkodása

már nem kérhetnek támogatást, mert az állam csak a műemlékek rendbekerítését kívánja segíteni.

Az állami pénzek csak a bevételek egyik felét jelentik: az 1996-os adatok szerint a négy nagy történelmi egyház 23 milliárd forintos költségvetésének alig több mint a fele volt a központi támogatás. Az egyházközösségek jelentős mértékben számítanak a hívek önkéntes munkavégzésére – amelyet viszont nehezen lehetne számszerűsíteni –, illetve az egyházfenntartói járulékok, perselyes és céladományok formájában történő adakozására is. Sajátos ebből a szempontból a kis egyházak helyzete, mert szerintük az egyházakat nem az államnak, hanem a hívőknek kell eltartaniuk, ennek megfelelően bevételeik többségét a tagok adománya teszi ki.

A Szentek és a magyar állam között tavaly nyáron kötött szerződés szolgált mintául a többi egyház támogatási rendszerének kidolgozására is. A tárgyalásokba ugyan a protestáns egyházakat is bevonták, ám ők többször is hangot adtak sérelmüknek – és ezért a közeljövőben az Alkotmánybírósághoz is fordulnak –, hogy a törvénybe végül nem került bele egyházak több sajátossága. Ilyen, egyéni elbírálást igénylő adottság például, hogy a református és evangélikus egyházban az egyes ingatlanok a helyi gyülekezetek tulajdonában vannak, ezért azokról központilag nem lehet rendelkezni. Új elem az egyházfinanszírozásban a személyi jö-

A legősibb támogatási módszer az adakozás

HAVRAN ZOLTÁN FELVÉTELE

vedelemadó második egy százalékanak felajánlási lehetősége.

Míg azonban nálunk mindenki csak a saját adóhagyatékáról rendelkezhet, addig Olaszországban a befolyó összes jövedelemadó nyolc ezrelékét osztják fel a rendelkezések arányában. A második egy százalékos összege a legjobb esetben öt és fél milliárd forintot tenne ki, azonban amikor első alkalommal rendelkezhetek felőle, az adózóknak csupán harminc százaléka élt a lehetőséggel. Található a történelmi egyházak nem fogadták el, hogy a törvény a társadalmi szervezetekkel való méltatlan versengésre kényszeríti őket, illetve – különösen a zsidó hitközségek – a felajánlók vallási hovatartozásáról készült összesítéssel való visszaéléstől tartottak. Idén azonban már be-

letörődtek a rendszerbe, aminek egyik oka, hogy a megmértetés során csupán egymással álltak versenyben; illetve nem támasztanak kifogást az APEH-nek az adatok titkosságára nyújtott garanciáját illetően. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a közelmúltban úgy határozott, hogy a jelenlegi gyakorlattal ellentétben a rendelkezőnek nyomon kell tudni követnie felajánlásának sorsát.

A történelmi egyházak szerint a felajánlások – mivel a hívők zöme nyugdíjas, diák, földműves, pályakezdő vagy munkanélküli – aránytalanul kis összeget fognak eredményezni. A kis egyházak ebben az esetben már tavaly is szerencsésebbek voltak: jól szervezett, összetartó közösségeik több millió forinttal segítették működésüket. A

törvény okozta nehézségek átmeneti enyhítésére a kormány garanciát vállalt, hogy az egyházak 1999-től négy évig a felajánlásoktól függetlenül megkapják az ideai támogatás összegét, utána pedig a tapasztalatok figyelembevételével újratárgyalják a rendszert.

A külföldi támogatás – például a *Kirche in Not*, az *Ostpriesterhilfe* és a *Renovabis* adományai – az egyházak számára az elmúlt évtizedekben komoly segítséget jelentettek. Ma azonban a segélyeket elsősorban a harmadik világ, illetve a túllünk keletre fekvő országok kapják, s a segélyszervezetek szívesebben támogatnak szociális intézményeket és képzéseket, mint hagyományos egyházi igényeket. Jellemző támogatási forma a gépjárművek ajándékozása: az egyházak az utóbbi években több száz gépkocsit kaptak, elsősorban Németországból. Ugyanakkor a segélyszervezetek támogatást általában egy tevékenység elindításához adnak, amit a továbbiakban a kérelmezőnek kell működtetnie, illetve egy kezdeményezést akkor tekintenek életképesnek, ha azt az önkormányzat vagy egy minisztérium is támogatja.

Szintén új elem az egyházak költségvetésében a korábban átlamosított, de vissza nem igényelt ingatlanok utáni járadék, amit azonban az egyházak nem tekintenek a finanszírozás részének. A járadéknak ugyanis az lenne a célja, hogy hosszabb

távon alapozza meg az egyház működését; ez az összeg akkor lenne jól felhasználó, ha abból vállalkozásokat vagy beruházásokat lehetne működtetni. Ezzel szemben, mivel az éves költségvetést az egyházak általában csak úgy tudják összeállítani, hogy ezt az összeget is felhasználják, az ingatlanvagyonot a napi kiadásokra kell felélni.

Komoly terhet ró az egyházakra a műemlékek fenntartása is: a nagyobb, kiemelt rekonstrukciókat – mint például a Dohány utcai zsinagóga munkálatai – azonban az állami támogatáson kívül céladományok is segítik. Azokban a kis egyházakban pedig, amelyeknek helyi gyülekezetei nem rendelkeznek saját ingatlanokkal, számottevő kiadás a helyiségbérlés is. Az ő gondjuk megoldására született az a – történelmi egyházak által vitatott – döntés, hogy az állam a korábban ingatlanlannal nem rendelkező egyházakat közeli tevékenységeik folytatásához megfelelő épületekkel látja el.

Általában megállapítható, hogy a törvények nagy vonalakban biztosítják az egyházak működését – a szabályozás megvalósítása azonban szinte állandó ellentétet okoz a felekezetek és a kormány között. Ugyanakkor egyes részletkérdéseket az egyházak nem tartanak megfelelőnek, illetve értelmezésük körül folyik a vita. Ezért is állított össze a katolikus püspöki kar egy tizenegy pontból álló listát az általa bírált kérdésekről. A katolikus egyház kezdeményezte továbbá, hogy egy szentszéki–magyar vegyes bizottság a panaszlista alapján vizsgálja meg az egyes tételeket. Ennek megalkotását a kormány egyelőre elutasította, ám létrehozott egy szakértői testületet, mely június elejéig megállapítja, valóban léteznek-e – elsősorban az oktatás finanszírozása körül – ellentmondások a Szentekkel kötött nemzetközi szerződés, a törvényi előírás és a gyakorlat között. Szőnyi Szilárd